

Landspakket **Aruba**

Uitvoeringsagenda

1 oktober – 31 december 2022

Op 13 november 2020 ondertekenden Aruba en Nederland de onderlinge regeling voor de uitvoering van het Landspakket Aruba. Sinds het tekenen van de onderlinge regeling is de realisatie van een breed palet aan hervormingen en investeringen op gang gekomen. Deze hervormingen moeten bijdragen aan de weerbaarheid en veerkracht van economie en samenleving. De economie van Aruba moet aan duurzaam economisch groei- en verdienvermogen winnen. Good governance, solide overheidsfinanciën en sociale samenhang dragen hieraan bij. Tevens moeten de economie en samenleving beter bestand worden tegen crises, met nieuwe kansen voor burgers en bedrijven.

In het Landspakket zijn maatregelen opgenomen op de volgende gebieden: financieel beheer; kosten en effectiviteit van de publieke sector; belastingen; de financiële sector; de economie; zorg; onderwijs en het versterken van de rechtsstaat. De concrete afspraken waar deze maatregelen uit bestaan zijn opgenomen in een uitvoeringsagenda. Voor u ligt thans de Uitvoeringsagenda over de periode van 1 oktober tot en met 31 december 2022.

De vierde uitvoeringsagenda van 2022 kenmerkt zich door de initiatie van verschillende implementatietrajecten, waaronder die behorende bij het thema Economische hervormingen, en diverse bestuurlijk besluiten die genomen zullen worden om de andere hervormingen in gang te brengen. Ook wordt er invulling gegeven aan de diverse acties opgenomen in de verschillende Roadmaps, waaronder die behorend bij thema's financieel beheer en kosten en effectiviteit publieke sector. Verder is de werving van programmamanagers, ter ondersteuning van diverse lokale teams, onderdeel van de acties voor het komend kwartaal. Dit om het capaciteitsprobleem aan te pakken en daarmee slagvaardig te kunnen opereren.

Leeswijzer

In deze Uitvoeringsagenda zijn de gerealiseerde afspraken uit de Uitvoeringsagenda 2022-Q3 verdwenen, de afspraken uit de Uitvoeringsagenda 2022-Q3 die nog gerealiseerd moeten worden, zijn blijven staan en nieuwe afspraken voor het komende kwartaal (2022-Q4) zijn toegevoegd. Op deze manier is het overzichtelijk welke afspraken gelden voor het komende kwartaal. De beoogde resultaten worden doorgenummerd zodat duidelijk is dat er stappen vooraf zijn gegaan aan de huidige afspraken.

mr. E.C. Wever-Croes
*Minister-president
van Aruba*

A.C. van Huffelen
*Staatssecretaris van
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties*

Thema A:
Financieel beheer

Thema E:
Economische hervormingen

Thema B:
**Kosten en effectiviteit
publieke sector**

Thema F:
Zorg

Thema C:
Belastingen

Thema G:
Onderwijs

Thema D:
Financiële sector

Thema H:
Versterken rechtsstaat

Thema A: Financieel beheer

Doel • het beheersen en het op orde krijgen van het financieel beheer en het financieel toezicht vanuit de noodzaak om als overheid 'in control' te zijn.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit	Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting	
A.1	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald hoe de financiële kolom wordt versterkt. Hierbij wordt in ieder geval gekeken naar de financiële en beleidscontrole (centraal en bij de diensten), de auditfunctie, en de positie van de Raad van Advies en de Algemene Rekenkamer. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	A.1.1	Juridisch kader aanpassen als basis om financiële kolom te versterken.	12. Modellen begroting en jaarrekening: aanbieden aan de Raad van Advies.	30 september 2022	Aruba	Is vervolg op de inmiddels afgeronde actie A.1.1.8. De actie is onderdeel in het proces om te komen tot formaliseren van de inmiddels opgestelde modellen. Ten tijde van het opstellen van deze uitvoeringsagenda moest de afronding van deze actie, volgens planning, nog plaatsvinden.
				13. Modellen begroting en jaarrekening: publiceren.	15 december 2022	Aruba	Datum is onder voorbehoud van eventuele wijzigingen n.a.v. het advies van de Raad van Advies.
				15. Uitvoeringsbesluit aanbestedingen: aanbieden aan de Raad van Advies.	30 september 2022	Aruba	Is vervolg op de inmiddels afgeronde actie A.1.1.10. De actie is onderdeel van het proces om te komen tot formaliseren van de inmiddels opgestelde concept wetgevingsteksten. Ten tijde van het opstellen van deze uitvoeringsagenda moest de afronding van deze actie, volgens planning, nog plaatsvinden.
				16. Uitvoeringsbesluit aanbestedingen: publiceren.	6 januari 2023	Aruba	Is vervolg op actie A.1.1.15. De actie is onderdeel van het proces om te komen tot formaliseren van de inmiddels opgestelde concept wetgevingsteksten. Publicatiedatum onder voorbehoud van eventuele wijzigingen n.a.v. het advies van de Raad van Advies.
				17. Verslaggevingsstelsel: nadere uitwerking van het stelsel is gereed conform PvA.	31 oktober 2022	Aruba + Nederland	
				18. Verslaggevingsstelsel: impactanalyse is gereed conform PvA	31 januari 2023	Aruba + Nederland	
				19. Verslaggevingsstelsel: concept implementatieplan is gereed conform PvA.	30 april 2023	Aruba + Nederland	
				20. PvA ten behoeve van de verdere uitwerking van de regelgeving openbare verkopen bestuurlijk vastgesteld.	31 oktober 2022	Aruba + Nederland	Is vervolg op actie A.1.1.14. Het concept PvA is op 15 juli jl. opgeleverd. Deze zal, naast het beheer van de roerende zaken, nog worden uitgebreid met het beheer van de onroerende zaken. Bestuurlijke vaststelling van het aangepaste PvA is voor 31 oktober voorzien.
		A.1.3	Roadmap verbetering financieel beheer.	3. Bepalen capaciteitsbehoefte korte termijn van Directie Financiën en de Centrale Accountantsdienst en besluitvorming over de aanpak voor de oplossing van de tekorten.	16 december 2022	Aruba + Nederland	Om goed met de activiteiten uit de Roadmap aan de slag te kunnen gaan, moeten op de korte termijn eerst een aantal knelpunten in de huidige capaciteit worden opgelost. Deels kan dit waarschijnlijk worden opgelost door middel van inhuur van externe capaciteit, maar deels zal ook gezocht moeten worden naar een meer duurzame oplossing.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit	Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting	
A.1	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald hoe de financiële kolom wordt versterkt. Hierbij wordt in ieder geval gekeken naar de financiële en beleidscontrole (centraal en bij de diensten), de auditfunctie, en de positie van de Raad van Advies en de Algemene Rekenkamer. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden. (vervolg)	A.1.3	Roadmap verbetering financieel beheer. (Vervolg)	4. Bepalen strategie rondom end of life E-one.	16 december 2022	Aruba + Nederland	Het huidige financiële systeem zal op termijn niet meer worden ondersteund. Vraag is wat dit betekent voor de beoogde verbeteringen in de financiële werkprocessen.
				5. Aanvullen nulmetingen met Douane en DIMP.	30 juni 2023	Aruba + Nederland	In de nulmetingen worden de verbeterpunten in kaart gebracht met betrekking tot de controlebaarheid van de financiële gegevens.
		A.1.4	Roadmap verbetering begroting.	1. Samenstellen werkgroep begrotingsproces.	16 december 2022	Aruba	Afronding van deze activiteit is deels afhankelijk van A.1.3.3, omdat hiervoor ook medewerkers moeten worden 'vrijgespeeld'. Het samenstellen van de werkgroep wordt gezien als belangrijke randvoorwaarde om met de activiteiten uit de Roadmap verbetering begroting aan de slag te kunnen. Als de werkgroep is samengesteld kan de planning in de Roadmap worden aangescherpt en kunnen de beoogde activiteiten ook worden opgenomen in de uitvoeringsagenda.
				2. Opstellen cursus begroting en begrotingsproces (updaten Leergang Openbare Financiën Aruba).	16 december 2022	Aruba + Nederland	Een belangrijke eerste stap in de verbetering van het begrotingsproces is zorgen dat alle 'spelers' weten wat ze moeten doen en vooral ook waarom. Hiervoor zal het betreffende onderdeel in de Leergang Openbare Financiën worden geüpdatet, zodat deze cursus gebruikt kan worden voor instructie.
A.2	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald of en hoe het gebruik van betrouwbare statistische informatie en data ten behoeve van beleidsontwikkeling en besluitvorming kan worden versterkt. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	A.2.3	Realisatie van het Implementatieplan Nationaal Statistisch Systeem.	1. Opzetten NSS Wetgeving: afronden voorbereidend assessment van bestaande wetgeving en procedures	31 december 2022	Aruba + Nederland	Waar mogelijk wordt gebruik gemaakt van bestaande voorbeelden uit de regio.
A.3	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald of het subsidiebeleid, de uitvoering en de bestaande subsidierelevaties voldoen aan de eisen: rechtmatigheid, legitimiteit, effectiviteit en efficiency. Op basis van de uitkomsten zullen aanpassingen aan beleid en/of uitvoering worden doorgevoerd en onrechtmatig verstrekte subsidies met inachtneming van de wettelijke kaders en rechtsbeginselen (indien proportioneel) worden teruggevorderd.	A.3.1	Onderzoek naar subsidiebeleid en -uitvoering.	5. Concept PvA gereed.	30 september 2022	Aruba + Nederland	Betreft uitwerking van adviezen uit het onderzoek naar subsidiebeleid en -uitvoering (reeds voltooid i.h.k.v. A.3.1.4.) t.b.v. de implementatie daarvan. Ten tijde van het opstellen van deze uitvoeringsagenda moest de afronding van deze actie, volgens planning, nog plaatsvinden.
				6. PvA bestuurlijk vastgesteld.	31 oktober 2022	Aruba	Betreft uitwerking van adviezen uit het onderzoek naar subsidiebeleid en -uitvoering (reeds voltooid i.h.k.v. A.3.1.4.) t.b.v. de implementatie daarvan.
A.4	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald hoe de inkoopfunctie kan worden versterkt, zodat de overheid op een zo doelmatige en effectief mogelijke wijze de inkoop van goederen en diensten kan verrichten. Daarbij zal centralisatie worden overwogen. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	A.4.1	Onderzoek naar huidige situatie en doelstellingen.	4. n.n.b.	n.n.b.	Aruba + Nederland	Wordt in het kader van de Roadmap Financieel Beheer (zie A.1.3) later opgenomen in de uitvoeringsagenda.

Thema B: Kosten en effectiviteit publieke sector

- Doel**
- de doelmatigheid van de publieke sector verhogen door een verlaging van de public wage bill (in lijn met het Caribisch gemiddelde van 10 procent van het BBP) en het terugdringen van de kosten van de publieke sector in algemene zin;
  - het verhogen van de kwaliteit en de effectiviteit (inclusief uitvoeringskracht) van de publieke sector.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
B.1	De landen dragen zorg voor de continuïteit van vitale processen, waaronder in ieder geval wordt verstaan: elektriciteit, olievoorziening, internet en datadiensten, drinkwatervoorziening, vlucht- en vliegtuigafhandeling, scheepvaartafhandeling, betalingsverkeer, de hulpdiensten en communicatie daartussen en medische instellingen.	B.1.1	Doorlopend.				
B.2	Op basis van een integrale doorlichting van de (semi-)overheidsbedrijven en overheidsentiteiten naar legitimiteit van publiek aandeelhouderschap (dienen ze publieke belangen/ doelen?), effectiviteit (bereiken ze de doelstellingen?) en doelmatigheid zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	B.2.1	Doorlichting van (semi-)overheidsbedrijven en overheidsentiteiten.	5. Definitieve eindrapportage vastgesteld door de stuurgroep.	1 november 2022	Aruba + Nederland	Betreft een doorlichting van zes (semi-)overheidsbedrijven op het gebied van de legitimiteit van het publiek aandeelhouderschap, de efficiency en de effectiviteit. Daarnaast wordt een analyse uitgevoerd van het deelnemingenbeleid van Aruba en de (corporate)governance.
				6. Beleidsreactie Aruba bestuurlijk vastgesteld.	15 december 2022	Aruba	
B.3	Op basis van bestaand en/of aanvullende onderzoek wordt met de landen toegewerkt naar een versterking van het luchtvaartstelsel binnen het Koninkrijksverband. Het kan hierbij gaan om nauwe samenwerking van organisaties en het organiseren van uniforme werkprocessen, conform de internationale veiligheidseisen, waarbij gestuurd wordt op efficiëntie en kostenvermindering.	B.3.1	Afspraken die gemaakt worden in de regiegroep Luchtvaart zijn leidend bij de uitvoering van deze maatregel. Vooralnog worden geen separate afspraken gemaakt in de uitvoeringsagenda.			Aruba + Nederland	
B.4	Op basis van een integrale doorlichting zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd om de kwaliteit, effectiviteit en uitvoeringskracht van de overheidsorganisatie te verbeteren, waaronder ook wordt verstaan de slagkracht van de ministeriële staven.	B.4.1	Verkenning mogelijkheden wetgevingspool ten behoeve van (tijdelijke) versterking wetgevingsfunctie landen.	4. Wetgevingskalender gereed en additionele capaciteitsbehoefte vastgesteld.	15 september 2022	Aruba	Betreft een meerjarenplanning ten behoeve van het landspakket inclusief indicatie in tijd en profielen van ondersteuningsbehoefte. Aan de hand hiervan zal worden bezien hoe ondersteuning kan worden georganiseerd. Deze actie zal ook in de toekomst regelmatig terugkomen.
				5. Consultatie Stakeholders Roadmap heeft plaatsgevonden	21 oktober 2022	Aruba	Is een vervolg op B.4.2.4, er is een Roadmap opgesteld waarover een bestuurlijk principe besluit is genomen. De volgende stap is om deze Roadmap te bespreken met de voornaamste stakeholders voor feedback.
				6. Roadmap bestuurlijk vastgesteld.	n.n.b.	Aruba	Op basis van de uitkomst van de consultatie wordt de datum van de bestuurlijke vaststelling bepaald.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit	Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting	
B.4	Op basis van een integrale doorlichting zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd om de kwaliteit, effectiviteit en uitvoeringskracht van de overheidsorganisatie te verbeteren, waaronder ook wordt verstaan de slagkracht van de ministeriële staven. (vervolg)	B.4.3	Ontwerpen overheidsorganisatie	2. Uitvraag herontwerp organisatiestructuur ambtelijk gereed.	15 september 2022		Betreft aanbestedingsdocumentatie ten behoeve van een uitvraag voor het opstellen van een afwegingskader kerntaken en mede op basis daarvan gewenste organisatiestructuur op directie/diensten niveau (fase 1) en gewenste organisatiestructuur en optimale personele bezetting per directie/dienst (fase 2).
				3. Aanbesteding herontwerp organisatiestructuur afgerond.	27 februari 2023	n.n.b.	
B.5	Op basis van onderzoek naar de primaire, secundaire en tertiaire arbeidsvoorwaarden (waaronder overwerkvergoedingen, verlofregelingen, bijzondere beloningen en toeslagen, reizen en reisvergoedingen, etc.) worden voorstellen voor mogelijke versoering ontwikkeld en geïmplementeerd.	B.5.3	In aanvulling op het vergelijkend onderzoek naar de primaire, secundaire en tertiaire arbeidsvoorwaarden wordt een benchmark onderzoek uitgevoerd waarin de arbeidsvoorwaarden uit de (semi)publieke sector worden vergeleken met de private sector.	5. Tussenrapportage gereed en opgeleverd door leverancier aan opdrachtgever.	30 november 2022	Aruba + Nederland	De offerteaanvraag is op 14 juli jl. opnieuw gepubliceerd. Als gevolg daarvan heeft de aanbesteding een langere doorlooptijd waardoor de planning in zijn geheel naar achter schuift.
					6. Definitieve rapportage opgeleverd door leverancier aan opdrachtgever.	31 januari 2023	Aruba + Nederland
B.6	In het kader van een optimale personele inzet wordt de formatie, bezetting en daadwerkelijke aanwezigheid en inzetbaarheid van medewerkers van overheid en overheidsorganisaties onderzocht. Indien medewerkers onterecht loon ontvangen worden, afhankelijk van de situatie, maatregelen getroffen (o.a. stopzetten salaris, ontslagtraject)	B.6.2	Juridisch kader onderzoeken.	3. Beleidsdocument maatregelen niet-integer gedrag ambtelijk gereed.	1 oktober 2022	Aruba	
				4. Beleid over proefplaatsing bij bevordering naar zwaardere functie ambtelijk gereed.	1 oktober 2022	Aruba	
				5. Beleid over aanpak moeilijk te re-integreren non-actieven ambtelijk gereed.	1 oktober 2022	Aruba	
				6. Beleidsdocument maatregelen niet-integer gedrag bestuurlijk vastgesteld.	15 november 2022	Aruba	
				7. Beleid over proefplaatsing bij bevordering naar zwaardere functie bestuurlijk vastgesteld.	15 november 2022	Aruba	
				8. Beleid over aanpak moeilijk te re-integreren non actieven bestuurlijk vastgesteld.	15 november 2022	Aruba	
B.7	Er wordt een aanpak ontwikkeld gericht op het terugdringen en beheersen van de kosten voor externe inhuur.	B.7.1	Inventarisatie omvang externe inhuur.	3. n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	
B.8	Op basis van een doorlichting van de HR-functie (beleid, HR-advies, administratie en instrumentarium) worden verbetervoorstellen ontwikkeld en geïmplementeerd.	B.8.1	Onderzoek naar de HR-functie.	7. PvA bestuurlijk vastgesteld	18 oktober 2022	Aruba	eventuele vervolgacties voor Q4 en verder volgen uit het vastgestelde PVA
B.9	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek wordt strategisch personeelsbeleid ontwikkeld. Hieronder wordt in ieder geval verstaan: - een strategische personeelsplanning i.r.t. de uitkomsten van de doorlichting onder B.4; - invoer van een prestatie-management systeem binnen het ambtelijk apparaat; - het beperken van de politieke invloed op personeelsaangelegenheden.	B.9.1	Analyse hoe strategisch personeelsbeleid te moderniseren.	9. Informele marktconsultatie Digitaal Platform Training en Opleiding.	n.n.b	Aruba	De informele marktconsultatie is met name bedoeld om beter zicht te krijgen in de functionele- en technische mogelijkheden van het platform, alsmede de hiermee gemoede kosten
				10. Implementatieplan vervolgacties Werving en Selectie voor doorstroom bestuurlijk vastgesteld.	1 november 2022	Aruba	Is een vervolg op B.9.1.4, en daarmee een uitwerking op een eerder vastgesteld beleid voor werving, selectie en doorstroom om het als zodanig te implementeren.
				11. PvA m.b.t. beloningsbeleid, loopbaanbeleid bestuurlijk vastgesteld	1 november 2022	Aruba	Dit betreft HRM instrumenten die nodig zijn om tot doorontwikkeling van de overheid van Aruba te komen.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit	Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting	
B.9	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek wordt strategisch personeelsbeleid ontwikkeld. Hieronder wordt in ieder geval verstaan: - een strategische personeelsplanning i.r.t. de uitkomsten van de doorlichting onder B.4; - invoer van een prestatie-management systeem binnen het ambtelijk apparaat; - het beperken van de politieke invloed op personeelsaangelegenheden. (vervolg)	B.9.2	P-cyclus met prestatie-management invoeren.	1. Juridische verankering p-cyclus.	1 december 2022	Aruba	Op 1 juli 2022 wordt het wetsvoorstel p-cyclus ingediend bij de ministerraad waarna het voorstel het wetgevingstraject in gaat. Op 1 december moet het landsbesluit zijn afgekondigd.
		B.9.2	P-cyclus met prestatie-management invoeren.	2. Inwerkingtreding p-cyclus.	Uiterlijk 1 januari 2023	Aruba	In 2022 wordt veel energie gestoken in de voorbereiding van de inwerkingtreding van de p-cyclus. Zo worden pilots gedraaid met diverse organisatie onderdelen en vinden opleidingen plaats
B.10	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zullen de behoefte en kosten met betrekking tot huisvesting inzichtelijk worden gemaakt en mogelijkheden tot kostenverlaging en verbeteringen worden onderzocht en, indien aanwezig, worden doorgevoerd. Beoogd is een kostenreductie van 20% in 5 jaar (begroting 2020 als ijkpunt) die verwerkt is in de begroting voor 2025.	B.10.0	Dit wordt doorgeschoven naar een volgende uitvoeringsagenda.				
B.11	In het kader van een efficiënte overheid zullen de mogelijkheden voor een digitale overheidsomgeving en digitale dienstverlening worden onderzocht. Op basis van een onderzoek zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	B.11.2	Digitalisering dienstverlening overheid.	2. Startnotitie innovatie, digitalisering, automatisering (IDA) ambtelijk vastgesteld.	15 december 2022	Aruba + Nederland	De startnotitie geeft aan op welke manier geïntegreerd omgegaan kan worden met digitalisering, automatisering en innovatie binnen thema's A, B en C om te komen tot een verbeterde kwaliteit van dienstverlening en benutting van efficiëntiemogelijkheden. Dit is derhalve een verbreding op het eerder ingezette e-gov project (B.11.2.1)
				3. Startnotitie innovatie, digitalisering, automatisering (IDA) bestuurlijk vastgesteld.	31 januari 2023		

Thema C: Belastingen

- Doel**
- het herinrichten van een robuust belastingstelsel met een brede grondslag, dat bijdraagt aan een eerlijke(re) verdeling van het inkomen, stimulering van de economie en uitvoerbaarheid en controleerbaarheid door de Belastingdienst;
  - het realiseren van adequaat ingerichte belastingdiensten.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit	Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting	
C.1	Om inkomsten te verhogen en het stelsel robuuster en eenvoudiger te maken zal een integrale doorlichting worden uitgevoerd van het fiscale stelsel inclusief de inkomstenbelasting. De volgende voorstellen zullen worden meegevoerd: - Verbreding van de belastingbasis, verschuiving van directe naar indirecte belastingen en invoering VAT/BTW van 12,5 procent, conform voorstellen van de Fiscal Affairs Department (FAD) van het IMF of ABB conform fiscaal stelsel Caribisch Nederland. - Maatregelen gericht op substantiele vermindering van belastinguitgaven en bijdragen/overdrachten aan derden. - Beperken bestuurlijke inmenging/discretionaire bevoegdheden van zowel ambtenaren als bestuurders (m.b.t. aftrekposten, 'tax holidays'). Op basis van de doorlichting en adviezen zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Rekening zal gehouden worden met internationale regels van o.a. de OECD.	C.1.2	Implementatie nieuw fiscaal stelsel.	1. Nieuw fiscaal stelsel ingevoerd.	n.n.b	Aruba	Ten tijde van het opstellen van deze UA is door het Arubaanse bestuur besloten om het nieuwe fiscale stelsel niet per 1 januari 2023 in te voeren. TWO Nederland is 17 augustus 2022 geïnformeerd over het bestuurlijk besluit. Het Arubaanse bestuur beraadt zich momenteel over de volgende stappen omtrent het stelsel en de invoering hiervan en zal TWO Nederland nader informeren over de verdere vervolgstappen.
				2. Formele evaluatie voortgang implementatie nieuw belastingstelsel.	n.n.b	Aruba + Nederland	Zie C.1.2.1
C.2	De Belastingdienst zal benodigde gegevens van de bancaire sector gaan ontvangen, voor zover dat nog niet gebeurt.	C.2.1	Plan van aanpak om banken, notarissen, sociale verzekeringsbank en pensioenfondsen aan te sluiten.	5. Invoering wijziging in de algemene landsverordening belastingen t.b.v. automatische gegevensuitwisseling.	n.n.b	Aruba	Zie C.1.2.1
				6. Evaluatie actieplan en re-assessment door OECD uitgevoerd.	31 maart 2023	Aruba	
C.3	Compliance-programma's worden voortgezet/opgesteld.	C.3.1	Loopt mee in plan van aanpak C.4.1.				
C.4	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek wordt bepaald of en hoe de Belastingdienst kan worden geoptimaliseerd en gemoderniseerd, dusdanig dat belastinginning effectief en efficiënt kan plaatsvinden. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	C.4.1	Optimalisering en modernisering Belastingdienst.	6. Kwartaalrapportage.	15 juli 2022; 15 oktober 2022	Aruba	Periodiek rapporteert AUA aan TWO NED over de voortgang van C1 en C4, waarbij ook aandacht wordt besteed aan: aanpassen systemen, organisatieontwikkeling DIMP, communicatie richting samenleving, voorbereidingen bedrijven en organisaties. Deze rapportages zijn steeds input voor het bespreken van de voortgang. Inmiddels wordt op basis van de inzichten uit eerdere rapportages gewerkt aan een PVA inhalen achterstanden (C.4.1.7)
				7. PVA inhaal achterstanden Belastingdienst bestuurlijk vastgesteld.	31 oktober 2022	Aruba	Zie C.4.1.6

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
C.5	Er wordt een Belastingregeling voor Nederland en Aruba overeengekomen, in lijn met minimum Base Erosion and Profit Shifting (BEPS) voorwaarden waarbij o.a. wordt gekeken naar het voorkomen mogelijke winstverschuivingen.	C.5.1	Invoering Belastingregeling.	2. Behandeling Rijksministerraad.	n.n.b.	Aruba + Nederland	Als gevolg van additionele vragen die door DJWZ zijn gesteld, om na te gaan of de conceptregeling wel conform wettelijke regelingen was, aan Arubaanse zijde en processen buiten de reikwijdte van het bestuur is er vertraging ontstaan en kon de behandeling in de RMR nog niet plaatsvinden. De behandeldingsdatum is nog niet bekend, verwachting is evenwel dat dit voor of tijdens de periode waarover deze agenda ziet, zal geschieden.
				3. Invoering Belastingregeling (BRNA).	1 januari 2023		

Thema D: Financiële sector

- Doel**
- het realiseren van een stabiele financiële sector die zijn rol ter ondersteuning van de reële economie op een goede manier kan vervullen;
  - het realiseren van een passende wijze van regulering van de financiële sector, waarbij adequaat toezicht wordt gehouden op de naleving;
  - het realiseren van een toezichthouder die tijdig en daadkrachtig optreedt bij problemen bij financiële ondernemingen.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit	Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting	
D.3	Er wordt een onderzoek uitgevoerd naar de maatschappelijke kosten van de eigen munt versus dollarisatie door een externe onafhankelijke partij. Besluit over wenselijke monetaire structuur. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek zullen de maatregelen worden bepaald en geïmplementeerd.	D.3.1				Dit komt niet eerder dan 2023 aan de orde.	
D.4	Er vindt modernisering plaats van bekende tekortkomingen in wet- en regelgeving, in ieder geval invoering Depositogarantiestelsel (DGS en modernisering resolutieraamwerk). Overzicht van welke wetgeving zou moeten worden aangepast, vervolgens aanpassing, besluitvorming en implementatie van de wetgeving.	D.4.1	Aanpassing DGS en wetgeving rondom bestrijding witwassen en terrorismebestrijding.	5. Inwerkingtreding landsbesluit DGS en DGS zelf	n.n.b.	Aruba	Wet- en regelgeving die nodig is voor het DGS is in een eerder stadium vastgesteld (D.4.1.3 en D.4.1.4).
		D.4.2	Aanpassing overige wetgeving conform wetgevingskalender.	3. Instelling UBO-register.	1 januari 2023		De landsverordening tot invoering van de verplichte UBO-registratie is onlangs door de Staten goedgekeurd, maar nog niet in werking getreden. Daarvoor is het noodzakelijk om enkele uitvoeringsregels vast te stellen en de nodige aanpassingen aan te brengen aan het ICT-systeem van de Kamer en andere infrastructurele en personele wijzigingen bij de Kamer te bewerkstelligen. Voor het overige zijn middelen vrijgemaakt voor het implementatietraject door de Kamer, dat nu volgens planning loopt.
				4. Landsverordening Consumentenkrediet in werking.	n.n.b.		Het voorstel is goedgekeurd en vastgesteld. De inwerkingtreding is afhankelijk van het opstellen van de uitvoeringswetgeving en de ministeriële regeling.

Thema E: Economische hervormingen

- Doel**
- het realiseren van een weerbare, dynamische en veerkrachtige economie;
  - het realiseren van een robuust en betaalbaar sociaal zekerheidsstelsel, dat de prikkels op de juiste plek legt.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
E.1	Er zal een integrale analyse van het huidige arbeidsmarktbeleid, wet- en regelgeving worden uitgevoerd op basis waarvan het arbeidsmarktbeleid wordt geactualiseerd en gemoderniseerd. Maatregelen als arbeidstijdverkorting, deeltijdwerken, contracten voor bepaalde tijd, versoepelen ontslagrecht, wegnemen belemmeringen voor aannemen buitenlandse arbeidskrachten, illegale tewerkstelling en bestrijding van de jeugdwerkloosheid zullen in de analyse worden betrokken. Op basis van de analyse worden voorstellen ontwikkeld en geïmplementeerd.	E.1.1	Analyse van arbeidsmarktbeleid en wet- en regelgeving.	6. Afronding maatschappelijke consultatie m.b.t arbeidsmarktbeleid en sociaal stelsel	31 oktober 2022	Aruba	De overkoepelende notitie Arbeid en Zekerheid is door de Ministerraad besproken en goedgekeurd als basis voor de maatschappelijke consultatie over een samenhangend pakket aan hervormingen op het gebied van de arbeidsmarkt en sociale zekerheid van Aruba. Een inhoudelijke beleidsreactie op specifieke hervormingen zal deel uitmaken van het proces om tot een principebesluit over de te nemen hervormingen te komen (E.1.1.7). De brede maatschappelijke consultatie zal met name vorm krijgen middels een tripartiet congres dat op 7, 8 en 9 september gehouden zal worden waar vakbonden, werkgeversorganisaties en sociale partners aan deelnemen. De voorbereidingen hiervoor lopen.
				7. Principebesluit hervorming arbeidsmarktbeleid en sociaal stelsel.	31 december 2022	Aruba	De uitkomsten van actie E.1.1.6 vormen input voor dit principebesluit.
E.2	De informele economie en illegale arbeid wordt tegengegaan. Op basis van onderzoek naar de omvang van de informele economie zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	E.2.1					Vervolgstappen worden bepaald mede n.a.v. uitkomsten E3.
E.3	Illegale tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten wordt tegengegaan. Er zal onderzoek worden gedaan naar illegale tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten. Op basis van de resultaten en aanbevelingen worden voorstellen ontwikkeld en geïmplementeerd.	E.3.1	Onderzoek naar illegale tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten.	6. Uitwerking voorstel langer termijn vervolgacties opgeleverd	30 november 2022		Vanwege de vertraging die is opgelopen met het aanstellen van een projectleider is de deadline verschoven. Momenteel worden er verschillende overleggen gepland met de betrokken departementen om de langer termijn acties aan te scherpen.
				7. Voorstel langer termijn vervolgacties bestuurlijk vastgesteld.	15 december 2022		Zie E.3.1.6
				8. Implementatie van de quickwins uit meerjaren PvA uitgevoerd.	31 maart 2023		Onder andere verbetering informatievoorziening m.b.t. 'overstayers' en het realiseren van koppelingen van databestanden tussen verschillende betrokken uitvoeringsorganisaties.
E.4	Bewerkstelligd wordt dat het stelsel van sociale zekerheid een activeringsfunctie zal hebben, met de juiste prikkels, waarbij tevens zorggedragen wordt voor adequaat sociaal vangnet. Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Bezien in samenhang met de maatregelen omtrent de hervorming van de arbeidsmarkt.	E.4.2	Onderzoek naar stelsel van sociale zekerheid.			Aruba	Zie E.1.1.6 en E.1.1.7

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
E.5	Aruba verhoogt de pensioengerechtigde leeftijd naar 66 (in 2025), tenzij uit onafhankelijk onderzoek blijkt dat een verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd naar 66 jaar in 2025 niet realistisch is en er alternatieve voorstellen zijn met hetzelfde budgettaire effect. Een onafhankelijk economisch instituut (aangewezen door het COHO in overleg met het land) brengt in kaart wat de structurele budgettaire effecten zijn voor de betaalbaarheid van de pensioenen en sociale zekerheid als de pensioengerechtigde leeftijd wordt verhoogd naar 66 jaar in 2025 en verder verhoogd zou worden door koppeling aan de levensverwachting en rekent de alternatieve voorstellen door. De uitkomsten worden voorgelegd aan Aruba en Nederland waarna in overleg bekeken wordt hoe er invulling wordt gegeven aan de onderzoeksresultaten.	E.5.0	Dit wordt doorgeschoven naar een volgende uitvoeringsagenda.				
E.6	Ondernemerschap en het investeringsklimaat zullen worden bevorderd. Daarbij is o.a. van belang dat het vergunningstelsel wordt geoptimaliseerd, de costs of doing business worden verlaagd, en bureaucratie (red tape) wordt weggenomen. Op basis van een integrale doorlichting van (o.a.) wet- en regelgeving zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	E.6.2	Zie maatregel	3. Vereenvoudiging openen bankrekening gerealiseerd.	n.n.b.	n.n.b.	De betrokken partijen verenigd in een joint working group pakken deze actie op. De realisatie ligt buiten de directe invloedsfeer van de Arubaanse overheid. Daarom wordt hier nog geen datum opgenomen. The joint working group informeert TWO Nederland elk kwartaal over de voortgang.
				5. Voortgangsrapportage AFTA (Aruba Fair Trade Authority)	15 november 2022, 15 februari 2023, 15 mei 2023, 15 september 2023	Aruba	Inmiddels is er een kwartiermaker geleverd die per 2 september verantwoordelijk is voor het operationaliseren van de AFTA, een mededingingsautoriteit, met als doel kartelvorming en monopolisme in de Arubaanse economie te voorkomen. Dit draagt bij aan een eerlijke marktwerking. Voorlopig op de aanstelling zijn er al acties ondernomen om meer inzicht te krijgen in de belangrijke sectoren en wordt er gewerkt aan het creëren van politiek en maatschappelijk draagvlak.
				6. AFTA operationeel	1 september 2023	Aruba	
				7. PvA versnellen en verbeteren vergunningsbesluiten bestuurlijk vastgesteld.	15 december 2022	Aruba	Het project beoogt de rechtspositie van de vergunningsaanvrager te verbeteren, de dienstverlening door vergunningverleners te verbeteren en het nut en de noodzaak van de vergunning te heroverwegen en te expliciteren. Dit zal bijdragen aan een aanzienlijke verbetering van het ondernemings- en investeringsklimaat.
E.7	Ontwikkelen en implementeren grondbeleid en ruimtelijk ordeningsbeleid.	E.7.3	Bestuurlijke heroverweging inning en afhandeling juridische zaken.	4. Inregeling nieuwe wijze van inning.		Aruba	Wordt opgenomen in Roadmap A.
				5. Inregelen nieuwe wijze afhandeling juridische zaken.	n.n.b.	Aruba	Over afhandeling juridische zaken zal definitief worden besloten als meer duidelijk is over de inrichting van het inningsproces, zie E.7.3.

Thema F: Zorg

- Doel**
- het beheersen en beheersbaar houden van COVID-19;
  - het borgen van de continuïteit van de acute zorg;
  - het efficiënt inrichten van de zorg en het realiseren van een robuust en betaalbaar zorgstelsel.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
F.1	Om COVID-19 te kunnen beheersen en beheersbaar te houden worden de adviezen van het OMT Cariben (24 april 2020 en 3 juni 2020) doorgevoerd, waaronder in ieder geval de volgende maatregelen: - op peil houden beschikbare IC-capaciteit; - versterken diensten publieke gezondheid (o.a. i.v.m. bron- en contactonderzoek) - op voorraad houden van voldoende persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM); - vergoten en op peil houden testcapaciteit; - invoeren syndroom surveillance; - garanderen voldoende air-ambulance capaciteit; - Aankoop COVID vaccin en doorvoeren vaccinatieprogramma (vanaf beschikbaar zijn vaccin).	F.1.1	Doorlopend.				
F.2	In het kader van doelmatigheid worden overbodige dubbelingen in het zorgaanbod van de verschillende ziekenhuizen en ander inefficiënties in kaart gebracht en teruggedrongen, middels opstellen en uitvoeren plan samenwerking regionale ziekenhuizen Caribisch gebied Koninkrijk en maken bestuurlijke afspraken, waaronder in ieder geval wordt verstaan: - reduceren van het aantal medische uitzendingen naar derde landen door uitbreiding van zorgaanbod binnen het Caribisch gebied van het Koninkrijk (top-specialistische zorg); - gezamenlijke inkoop medicatie, middelen, materialen en apparatuur; - regionaal opleiden en capaciteitsplanning van zorgpersoneel (kosten opleiding reduceren door minder opleiden in het buitenland); - rationalisering laboratoriumzorg en reductie aantal laboratoria; - medische specialisten die verzekerde zorg leveren in loondienst van ziekenhuizen (sterfhuisconstructie); - versterken samenwerking eerstelijnszorg en tweedelijnszorg; - herijken bekostigingswijze en tarieven tweedelijnszorg samen met zorgverzekeraars en Nederlandse zorgautoriteit.	F.2.1	Afspraken die gemaakt worden in het vierlandenoverleg zijn leidend bij de uitvoering van deze maatregel. Vooralnog worden geen separate afspraken gemaakt in de uitvoeringsagenda over deze maatregel.	1. Oprichting van Dutch Caribbean Hospital Alliance (DCHA) als rechtspersoon	30 juni 2022	Aruba + Nederland	Tijdens het vierlandenoverleg van januari 2022 is een conclusiedocument op bestuurlijk niveau geaccordeerd, waarin afspraken zijn opgenomen over openstaande punten met betrekking tot de formele oprichting van een coöperatie. Tijdens het Vierlandenoverleg eind juni 2022 wordt een kaderstellend projectplan voorgelegd aan de bestuurders van de landen. Goedkeuren van het kaderstellend projectplan, met inachtneming van de bereikte conclusies, door de bewindvoerders volksgezondheid van de landen zal ertoe leiden dat de DCHA het volledige projectplan zal uitwerken. Dit projectplan wordt vervolgens voorgelegd en een akkoord daarop zal een formele "go" voor de DCHA betekenen.
		F.2.2	Voorstel om in gezamenlijkheid (Dutch Caribbean Hospital Alliance (DCHA) + het platform voor Zorgverzekeraars CAS-BES (PSZ)) een programma van eisen op te stellen waarop een (op kwaliteit en kosten gebaseerde) inventarisatie van tarieven van de bij DCHA aangesloten ziekenhuizen en zorginstellingen op andere bestemmingen (Colombia, Dominicaanse Republiek, Nederland) gestoeld zal worden.	1. Inzicht in zorgaanbod bij DCHA aangesloten ziekenhuizen en ziekenhuizen in de regio en de (comparatieve) kosten hiervan	31 december 2022	DCHA/PSZ/MinVWS	Na het opstellen van programma van eisen zal een tender uitgeschreven worden door DCHA/PSZ.
		F.2.3	Bewerkstelligen toetreding ziekenhuisinstellingen van Saba en Sint-Eustatius tot DCHA.	1. Formaliseren toetreding ziekenhuisinstellingen van Saba en Sint-Eustatius tot de coöperatie, waarmee uitbreiding van de scope van activiteiten van de DCHA wordt gerealiseerd.	1 oktober 2022	DCHA	Op 23 augustus 2022 is er een Algemene Leden Vergadering (ALV) van de DCHA om conform de statuten de toetreding van SCF en SEHCF te formaliseren.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit	Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting	
F.2 (vervolg)	<p>In het kader van doelmatigheid worden overbodige dubbelingen in het zorgaanbod van de verschillende ziekenhuizen en ander inefficiënties in kaart gebracht en teruggedrongen, middels opstellen en uitvoeren plan samenwerking regionale ziekenhuizen Caribisch gebied Koninkrijk en maken bestuurlijke afspraken, waaronder in ieder geval wordt verstaan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - reduceren van het aantal medische uitzendingen naar derde landen door uitbreiding van zorgaanbod binnen het Caribisch gebied van het Koninkrijk (top-specialistische zorg); - gezamenlijke inkoop medicatie, middelen, materialen en apparatuur; - regionaal opleiden en capaciteitsplanning van zorgpersoneel (kosten opleiding reduceren door minder opleiden in het buitenland); - rationalisering laboratoriumzorg en reductie aantal laboratoria; - medische specialisten die verzekerde zorg leveren in loondienst van ziekenhuizen (sterfhuisconstructie); - versterken samenwerking eerstelijnszorg en tweedelijnszorg; - herijken bekostigingswijze en tarieven tweedelijnszorg samen met zorgverzekeraars en Nederlandse zorgautoriteit. 	F.2.4	Bewerkstelligen aansluiting ICT-systemen van ziekenhuisinstellingen van Curaçao, Aruba, Sint-Maarten, Saba en Sint-Eustatius tot ZORG-CERT	1. Aansluiting van alle bij DCHA aangesloten ziekenhuizen tot de wereldwijde cybersecurity organisatie ZORG-CERT.	30 november 2022	DCHA	Aansluiting bij ZORG-CERT zorgt voor het vergroten en bestendigen van IT-systemen van de DCHA ziekenhuizen tegen cyber-aanvallen en hacking. Het Ministerie van VWS heeft ZORG-CERT hiervoor benaderd. ZORG-CERT is inmiddels in contact met de DCHA om de gewenste vervolgstappen via de DCHA in te plannen.
		F.2.5	Summit DCHA – Platform Samenwerkende Zorgverzekeraars (PSZ) op Bonaire	1. Uitwerking van de afspraken uit het kaderstellend projectplan zoals afgesproken in het conclusiedocument van het 4-landenoverleg van juni 2022, waarbij tevens de samenwerkingsvorm wordt geconcretiseerd.	oktober/november 2022	DCHA/PSZ/MinVWS	Summit is op initiatief van de DCHA. Initiatief wordt ondersteund door het MinVWS.
F.3	<p>Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek naar de doelmatigheid (inclusief bekostiging) en effectiviteit van de zorg en de uitkomsten van maatregel F.2 zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Gedacht kan worden aan herijken verzekeringspakket en invoeren van eigen betalingen.</p>	F.3.1	<p>Vervolgstappen volgen uit de lopende door Aruba uitgezette onderzoeksopdracht.</p>	3. Roadmap bestuurlijk vastgesteld.	30 september 2022	Aruba	Betreft een Roadmap voor de herziening van het zorgstelsel, dit mede op basis van een, in opdracht van Aruba, uitgevoerd onderzoek. Deze Roadmap bevat acties ter waarborging van toegang, betaalbaarheid en kwaliteit van de zorg op Aruba
				4. Oplevering rapporten i.v.m. versterking eerste lijn (PCC) praktijkkosten onderzoek.	15 december 2022	Aruba	Het rapport zal aanbevelingen geven hoe de eerste lijn versterkt kan worden, waarbij onder meer gekeken zal worden naar de samenwerking tussen partijen, alsmede bekostigingsstructuur
				5. Lancering Healthy Lifestyle Center, inclusief 3 preventieprogramma's, gestart.	15 december 2022	Aruba	Preventie zal nadrukkelijker worden ingezet als middel om bij te dragen aan een gezondere bevolking
				6. Wet versoering positieve geneesmiddelen van kracht.	1 november 2022		Dit is een kostenbesparende maatregel omdat bepaalde geneesmiddelen niet meer vergoed zullen worden.
				7. Rationalisering van de tarieven en allocatie laboratoriumtesten is afgekondigd en wijze van aanvragen door huisartsen (DTO) is aangekondigd ter implementatie.	29 maart 2023	Aruba	Deze maatregel beoogt de kosten van laboratoria onderzoek te reduceren.
				8. Onderzoek 'cost drivers' geneesmiddelen afgerond	29 maart 2023	Aruba + Nederland	Deze maatregel moet eraan bijdragen dat de kosten van geneesmiddelen beheersbaar blijven.
				9. Samenwerkingsdocument HoH en Imsan vastgesteld zowel door betreffende directies als bestuurlijk	15 december 2022	Aruba	Insteek is het bereiken van verhoogde efficiency door samenwerking tussen HOH en Imsan.
				10. Realisatieplan en Roadmap zorging HOH huisartsen aangeboden voor ambtelijk vastgesteld.	29 maart 2023	Aruba	Dit betreft data uitwisseling tussen zorgaanbieders.
				11. Wetgeving kwaliteitsinstituut gestuurd naar de Raad van Advies.	15 december 2022	Aruba + Nederland	Dit betreft institutionele versterking van de overheid.

Thema G: Onderwijs

- Doel**
- het realiseren van een basiskwaliteit van onderwijs;
  - realiseren van een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt;
  - het realiseren van goede doorstroom tussen stelsels van onderwijs (al dan niet in Europees Nederland).

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
G.1	<p>Een expertgroep uit de vier landen / groep onderwijsexperts uit de vier landen voert een doorlichting uit van het gehele onderwijsbestel, met inbegrip van alle publieke en particuliere betrokken partijen, inclusief de overheid. Hierbij komen in ieder geval aan de orde:</p> <ul style="list-style-type: none"> - onderwijskwaliteit, lesmethoden en -middelen; - aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt; - doorstroom tussen ko, po, vo en mbo/ho/wo (al dan niet in Europees Nederland); - doelmatigheid en doeltreffendheid van de onderwijsbekostiging, mitigeren van inefficiënties in het systeem; - versterken van de kwaliteitsverbetering door effectief toezicht door onder andere de inspecties; - samenwerking onderwijs- en ontwikkelingsvoorzieningen in de regio (en eventueel Europees Nederland). <p>Hierbij worden in elk geval de onderwijsinspecties van de vier landen betrokken.</p> <p>Op basis van de uitkomsten van de doorlichting worden maatregelen ontwikkeld en geïmplementeerd.</p>	G.1.1	Uitvoeren doorlichting op basis van vastgesteld plan van aanpak.	4. Eindrapportage gereed.	30 september 2022	Aruba + Nederland	De Nederlandse en Arubaanse bewindspersonen van Onderwijs en Wetenschap hebben tijdens het Ministerieel Vierlandenoverleg OCW de doorlichting met elkaar besproken. De ministers hebben kennis genomen van de voortgang en de verwachte oplevering van de eindrapportage eind september 2022.
				Eindrapportage bestuurlijk vastgesteld inclusief zienswijze.	15 november 2022	Aruba	

Thema H: Versterken rechtsstaat

- Doel**
- een bijdrage leveren aan de versterking van de rechtsstaat, door in ieder geval in te zetten op het versterken van het grenstoezicht, de aanpak van financieel-economische criminaliteit en het verbeteren van het detentiewezen.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
H.1	In het belang van stabiliteit van de openbare orde en veiligheid worden tot nader orde geen bezuinigingen toegepast die de operationele uitvoeringscapaciteit binnen de meest vitale sectoren van de rechtsstaat (Politie, Douane, Landsrecherche, OM, Hof, Kustwacht, gevangeniswezen en de veiligheidsdienst) beperken.	H.1.1	Doorlopend, op basis van op 29 januari 2021 aangeleverde nulmeting.				
H.2	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald of en hoe de (fysieke en online) goksector hervormd moet worden. Doelstelling is het verhogen van de inkomsten voor de overheid. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	H.2.1	Behandeling en implementatie Landsverordening Toezicht Kansspelen.	7. Ambtelijke vaststelling Plan van Aanpak KSA.	15 december 2022	Aruba	De ambtelijke vaststelling van het PvA kan pas plaatsvinden na de oplevering van de business case van Grant Thornton die inzicht geeft in de kosten.
				8. Uitbreiding taken en verantwoordelijkheden KSA met consumentenbescherming, verslavingspreventie en voorlichting in ministeriele regeling bestuurlijk vastgesteld.		Aruba	
				9. Bestuurlijke vaststelling Business Case	15 februari 2023	Aruba	Op basis van de Business Case wordt na oplevering het implementatieplan van het KSA opgesteld, inclusief stakeholdermanagement.
				10. Bestuurlijke vaststelling PvA KSA	15 februari 2023	Aruba	
				11. PvA Consumentenbescherming ambtelijk vastgesteld	n.n.b.	Aruba+Nederland	PvA voor consumentenbescherming m.b.t. kansspelen (in brede zin, dus geldend voor de gehele sector), uit het plan zal ook naar voren komen welke lagere wet- en regelgeving hiervoor eventueel nog nodig is, daarvoor zal t.z.t. ook een planning worden gemaakt. Aan dit PvA zal invulling worden gegeven door de KSA, na oprichting hiervan.
				12. Uitzetten Onderzoek Kansspelverslaving	n.n.b.	Aruba	Onderzoek uitzetten om inzichtelijk te krijgen of er een probleem is met kansspelverslaving in Aruba, hoe groot het probleem mogelijk is en welke doelgroepen hiermee het meeste te maken hebben. Beleid, wet- en regelgeving kunnen hierop worden aangepast dan wel worden opgesteld.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit	Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
H.9	Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	H.9.1 Op basis van vastgesteld plan van aanpak projectfase uitvoeren.	4. Conceptwetsontwerp gereed.	31 januari 2023	Aruba + Nederland	In het JVO van januari a.s. zal volgens planning een concept voorstel van Rijkswet ter goedkeuring aan de opdrachtgever worden voorgelegd inclusief een Memorie van Toelichting. Zo mogelijk zal bij die gelegenheid ook een uitvoeringstoets worden aangeboden waarin de consequenties van de wetgeving worden geduid. Na goedkeuring door de JVO-ministers volgt consultatie, waarna het definitieve voorstel van Rijkswet ter accordering aan het JVO zal worden voorgelegd alvorens het reguliere wetgevingstraject verder doorlopen kan worden.
H.12	Beheer en toezicht t.a.v. het criminaliteitsfonds wordt op orde gebracht. Curaçao en Sint Maarten volgen de aanbevelingen uit de rapporten van de Raad voor de Rechtshandhaving op. Uiterlijk 1 april 2021 hebben de landen een onafhankelijke organisatie aangewezen die het fonds controleert op het opvolgen van de aanbevelingen en rapporteert of het fonds naar behoren werkt.	H.12.2 Wijziging van de Landsverordening Criminaliteitsbestrijdingsfonds.	2. n.n.b.	n.n.b.	Aruba + Nederland	Inmiddels is het advies van de Raad vastgesteld op 10 augustus jl. Thans wordt gewerkt aan het nader rapport aan de Gouverneur, waarna het voorstel kan worden aangeboden aan de Staten
H.13	Aruba komt met behulp van Defensie voor 1 maart 2021 met een plan van aanpak om de verouderde dienstplichtverordeningen aan te passen en om de ARUMIL te professionaliseren, waarbij onder andere de doorstroommogelijkheden van de ARUMIL naar de landelijke veiligheidspartners worden verankerd.	H.13.1 Opstellen plan van aanpak gericht op verdere professionalisering van de ARUMIL, waar actualisatie van de Dienstplichtverordening een onderdeel van is.	2. Actualisering dienstplichtverordening.	n.n.b.	Aruba + Nederland	Uitvoering is weer opgepakt door Defensie en geschiedt in goed overleg met Aruba, het tijdsplan wordt nog bepaald.
		H.13.2 Opstellen moderne rechtspositie regeling voor Caribische beroepsmilitairen, inclusief wettelijke inkadering.	2. Notitie gemoderniseerde rechtspositieregeling bestuurlijk vastgesteld.	30 september 2022	Aruba + Nederland	Ten behoeve van de verdere modernisering ARUMIL en betere aansluiting bij Defensie en lokale justitiële diensten, wordt de rechtspositieregeling gemoderniseerd. In juni heeft in de tripartiete ambtelijke werkgroep een 'pressure cooker sessie' plaatsgevonden, ondersteund door een wetgevingsjurist vanuit NL, met als doel een concept rechtspositieregeling op te leveren. Deze wordt door Aruba verder uitgewerkt en geformaliseerd, mede door ondersteuning van Defensie.

Landspakket **Aruba**

Uitvoeringsagenda 1 oktober - 31 december 2022